

De Zorgmeetlat

Wat beloven de politieke partijen aan
400.000 verpleegkundigen en verzorgenden?

***De verkiezingsprogramma's
langs de meetlat van V&VN***

28 september 2006

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Hoe is de zorgmeetlat opgebouwd?	4
Hoe zijn de punten toegekend?	6
Welke verkiezingsprogramma's zijn gemeten?	7
Wat zijn de uitkomsten?	8
Een toelichting per verkiezingsprogramma	9

Inleiding

In Nederland werken 400.000 verpleegkundigen en verzorgenden. Dat is ruim 4% van alle Nederlandse burgers die op 22 november 2006 hun stem mogen uitbrengen bij de landelijke Tweede Kamerverkiezingen. Vergelijkbaar met meer dan 6 zetels in diezelfde Tweede Kamer.

Wat beloven de politieke partijen aan die 400.000 verpleegkundigen en verzorgenden? En wat betekenen die beloftes? Komen er meer zorgverlenende collega's? Of zal de werkdruk juist verder toenemen? En hoeveel geld wil een politieke partij investeren in kwalitatief goede zorg? Of gaan ze juist bezuinigen?

Om verpleegkundigen en verzorgenden te helpen bij het uitbrengen van hun stem, heeft V&VN de concept-verkiezingsprogramma's van de politieke partijen langs een zorgmeetlat gelegd. De resultaten leest u hier.

De uitkomsten sturen we ook toe aan de politieke partijen. Wanneer de politieke partijen hun (concept)verkiezingsprogramma's aanpassen, zullen wij ze opnieuw langs onze zorgmeetlat leggen.

Hoe is de zorgmeetlat opgebouwd?

Over de zorgmeetlat

De zorg draait om mensen. Mensen die zorg vragen. En mensen die zorg geven. Daarom heeft V&VN bij het samenstellen van de zorgmeetlat de vraag gesteld:

wat hebben wij, als zorgprofessionals, nodig
om in de komende kabinetsperiode
goede zorg te kunnen geven
aan onze patiënten, bewoners en cliënten?

Bij het beantwoorden van die vraag is vooral gekeken naar de vraagstukken die de komende jaren opgelost moeten worden. Zoals de toenemende vergrijzing en de stijgende vraag naar zorg. Wanneer we die vraagstukken onvoldoende oplossen, zal het steeds moeilijker worden om goede zorg te blijven verlenen. Daar zijn niet alleen de patiënten, bewoners en cliënten de dupe van. Maar ook wij, de verpleegkundigen en verzorgenden. Want ons vak draait om motivatie, betrokkenheid en deskundigheid. Wanneer daar geen ruimte meer voor is, verliest het werken in de zorg zijn glans.

Wij vinden dan ook dat het de taak is van een volgend kabinet om er voor te zorgen dat de vraag naar zorg binnen de perken blijft. Maar vooral dat wij over voldoende goed opgeleide collega's kunnen beschikken, zodat we ons werk op een goede manier kunnen doen.

Dat vraagt om gericht beleid. Maar ook om investeringen. Want dat er de komende jaren meer moet worden geïnvesteerd in de zorg, dat staat voor V&VN als een paal boven water.

Al in mei van dit jaar heeft de voorganger van V&VN, de AVVV, aan alle politieke partijen in de Tweede Kamer laten weten welke zes punten belangrijk zijn voor de toekomst van verpleegkundigen, verzorgenden en andere zorgverleners.

Deze zes punten vormen de basis voor onze zorgmeetlat, die is opgebouwd uit zeven criteria.

Deze zeven criteria staan hieronder beschreven en toegelicht. We beginnen steeds met de kernwoorden waar het criterium om draait. Daarna volgt een korte beschrijving en een toelichting.

1. Preventie en begeleiding

Stimuleer dat burgers zo lang mogelijk voor zichzelf kunnen zorgen

Als ouderen en zieken langer onafhankelijk blijven, hebben ze minder zorg nodig. Dat vraagt wel om een goed preventief beleid. En om

intensieve begeleiding van chronisch zieken. Verpleegkundigen en verzorgenden moeten daarom meer worden ingezet voor advies, instructie en begeleiding.

2. Instroom

Maak het aantrekkelijk voor schoolverlaters om te gaan werken in de zorg

Om de stijgende vraag naar zorg het hoofd te bieden, zullen veel jongeren voor een loopbaan in de gezondheidszorg moeten kiezen. Daarom is het belangrijk om het 'zorgen voor mensen' op een positieve manier in beeld te brengen.

Ook moeten studenten in zorgopleidingen beter worden begeleid en moeten er voldoende stageplaatsen zijn. Op die manier voelen studenten zich bevestigd in hun opleidings- en beroepskeuze. Waardoor ze na hun diplomering ook graag blijven werken in de zorg.

3. Motivatie en behoud

Voorkom dat verpleegkundigen en verzorgenden teleurgesteld de zorg verlaten

Zorgprofessionals zijn het kostbaarste goed in de gezondheidszorg. Dat geldt zowel letterlijk (personeel is duur) als figuurlijk (ze zijn veel waard én onmisbaar). Daarom is het behouden van zorgprofessionals cruciaal. Een goed loopbaanperspectief, met horizontale én verticale carrièremogelijkheden, draagt bij aan het behoud.

Ook moet worden geïnvesteerd in bij- en nascholingen. Wanneer verpleegkundigen en verzorgenden structureel kunnen werken aan hun deskundigheid blijven zij trotse en betrokken professionals.

4. Kwaliteit

Investeer in de kwaliteit van zorg

Patiënten, bewoners en cliënten hebben recht op goede zorg. Daar zijn we het allemaal over eens. Maar wat verstaan we onder goede zorg? V&VN vraagt aan de politiek om helder en ondubbelzinnig te definiëren wat wij in Nederland verstaan onder kwaliteit van zorg. Maar ook vraagt V&VN aan de politiek om voldoende geld ter beschikking te stellen voor de implementatie van kwaliteitsmaatregelen of een kwaliteitsregister. Zodat verpleegkundigen, verzorgenden en andere zorgverleners ook echt goede zorg kunnen verlenen.

5. Flexibiliteit en taakherschikking

Zorg dat iedere zorgverlener kan doen waar zij/hij goed in is

Patiënten, bewoners en cliënten vragen andere dingen van zorgverleners dan twintig jaar geleden. Omdat ze mondiger zijn geworden. Maar ook omdat ze met andere problemen kampen, zoals de toename van chronische ziekten. Dat is bijvoorbeeld zichtbaar in de taakverschuiving tussen artsen en verpleegkundigen. Dit maakt in veel gevallen de zorg toegankelijker, terwijl de patiënten meer tevreden zijn over de begeleiding.

Om taakverschuiving te bevorderen zal hinderlijke of verouderde wet- en regelgeving moeten worden aangepast.

6. Politieke keuzes

Maak heldere keuzes over wat wel en wat niet kan worden betaald

Politieke keuzes zijn vaak gericht op bezuinigen. Omdat veel instellingen daardoor onvoldoende budget hebben, moeten verpleegkundigen en verzorgenden met te weinig collega's het werk doen. Ondertussen wordt wel een steeds hogere kwaliteit van zorg gevraagd. Verpleegkundigen en verzorgenden ervaren dat als een onmogelijke situatie.

Zo kan het niet langer. De politiek moet, als vertegenwoordiging van het Nederlandse volk, inhoudelijke keuzes maken. Wat doen we wel en wat doen we niet? En voor de zorg die we met elkaar belangrijk vinden moet er voldoende geld zijn.

7. Geld

Investeer in de zorg

Iedere Nederlander vindt gezondheid en gezondheidszorg van het grootste belang. Daarom mag er niet worden bezuinigd op de zorg. Zeker niet nu de zorgvraag stijgt. Er moet juist geïnvesteerd worden.

Hoe zijn de punten toegekend?

Bij de meting is gebruik gemaakt van de digitale versie van het concept-verkiezingsprogramma zoals dat op de website van de politieke partij te vinden is.

Van alle geselecteerde concept-verkiezingsprogramma's is de 'zorgparagraaf' doorgenomen. Ook is ieder verkiezingsprogramma doorzocht op een aantal steekwoorden zoals 'verpleegkundige', 'verzorgende', 'zorg' et cetera. Op deze wijze zijn in een aantal programma's beloftes aan zorgprofessionals gevonden die niet in de zorgparagraaf te vinden zijn. Ook is een screening verricht van de financiële bijlage.

De tekst van de zorgparagraaf is getoetst aan de hand van de 7 opgestelde criteria. Voor elk van de eerste 6 criteria kan een verkiezingsprogramma 0 tot 3 punten verdienen. Voor criterium 7 is een andere methodiek gehanteerd.

Criteria 1 t/m 6

0 punten	het verkiezingsprogramma zegt niets over dit criterium
1 punt	het verkiezingsprogramma noemt het criterium
2 punten	het verkiezingsprogramma belooft ook een concrete maatregel
3 punten	het verkiezingsprogramma maakt expliciet geld vrij voor de maatregel

Wanneer het verkiezingsprogramma een criterium 'enigszins' noemde is in een aantal gevallen een 'gewogen oordeel' geveld. Dit is vermeld in de toelichting.

Criterium 7

Voor criterium 7 kunnen uitsluitend aftrekpunten worden verkregen. Voor ieder miljard dat het verkiezingsprogramma in de komende kabinetsperiode bezuinigt op de zorg, wordt 1 aftrekpunt berekend.

Een verkiezingsprogramma dat niet duidelijk is over het beschikbare zorgbudget krijgt standaard 5 punten aftrek.

Het totaal aantal punten dat een verkiezingsprogramma scoort op de zorgmeetlat is omgerekend naar een rapportcijfer op een schaal van 1 tot 10.

Welke verkiezingsprogramma's zijn gemeten?

Omdat er dit jaar 74 (!) politieke partijen staan geregistreerd bij de Kiesraad, hebben we een keuze moeten tussen de verkiezingsprogramma's. We hebben daarom vooral gekeken naar de verkiezingsprogramma's van die partijen die in NOVA's politieke barometer van 8 september 2006 tenminste op 1 zetel konden rekenen.

Die partijen zijn (in alfabetische volgorde):

- CDA
- ChristenUnie

- D66
- GroenLinks
- Partij voor de Vrijheid
- PvdA
- SGP
- SP
- VVD

Wat zijn de uitkomsten?

	CDA	Christen Unie	D66	Groen Links	Partij voor de Vrijheid	PvdA	SGP	SP	VVD
1 Preventie en begeleiding	2	2	2	1	0	1	0	1	0
2 Instroom	2	0	0	2	0	2	0	2	0
3 Motivatie en behoud	1	0	0	2	0	2	2	2	0
4 Kwaliteit	2	1	0	2	1	2	2	2	1
5 Flexibiliteit en taakherschikking	2	2	2	0	0	2	0	2	0
6 Politieke keuzes	0	1	2	0	0	1	0	0	0
7 Geld	-5	0	-1	0	-5	0	0	0	-2
Totaalscore	4	6	5	7	-4	10	4	9	-1
Rapportcijfer	4	5	4	5	0	7	4	6	2

Een toelichting per verkiezingsprogramma

CDA – Christen Democratisch Appèl

Rapportcijfer 4

“Personeelstekorten in de zorg kunnen alleen worden vermeden als werken in de zorg uitdagend en perspectiefrijk genoeg is (pag. 34).”

Titel: Vertrouwen in Nederland. Vertrouwen in elkaar.
Zorgparagraaf: 2.4 Gezondheid en welzijn
Vindplaats: www.cda.nl

Samenvatting

Het CDA heeft als enige politieke partij haar concept-verkiezingsprogramma aan V&VN voorgelegd met het verzoek hierop te reageren. De reactie van V&VN heeft geleid tot een aanpassing van het concept-verkiezingsprogramma, dat is geaccordeerd door het dagelijks bestuur. In deze laatste versie van het programma gaat veel aandacht uit naar de verpleegkundige en verzorgende beroepsbeoefenaren.

Toelichting

1. Preventie en begeleiding: 2 punten
Het verkiezingsprogramma wil verpleegkundigen en verzorgenden een prominente rol laten spelen in de preventie. Ook wil het programma meer gebruik maken van hun competenties bij advies, instructie en begeleiding van bijvoorbeeld chronisch zieken. Ouderen en zieken kunnen dan langer zelfstandig zijn, terwijl de zorg toegankelijker wordt (pag. 35, geamendeerd).
2. Instroom: 2 punten
Het programma vindt het van belang dat jongeren voor de gezondheidszorg kiezen (pag. 35, geamendeerd). Alleen zo is de toegankelijkheid van de zorg te garanderen en zijn wachtlijsten te vermijden. Het beroep van arts en verpleegkundige moet aantrekkelijk zijn. Dat vraagt om een positieve voorlichting van leerlingen, om goede en voldoende stageplaatsen.
3. Motivatie en behoud: 1 punt
Het verkiezingsprogramma streeft naar een arbeidsklimaat waarin de mensen die feitelijk aan het bed staan ook gewaardeerd worden. Daarom wil het de bureaucratie en de overmatige regelgeving bestrijden en de ruimte voor nieuwe initiatieven vergroten.
4. Kwaliteit: 2 punten
Het programma stelt dat de voorwaarden voor een kwalitatief goede gezondheidszorg gewaarborgd moeten zijn (pag. 35, geamendeerd). Een gezondheidszorg waarin ruimte is voor persoonlijke aandacht, begeleiding en zorg op maat. Waarbij 'Kwaliteit van leven' de leidraad is voor professioneel handelen. Dit

laatste is het terrein van de zorgprofessional. Om de kwaliteit van de zorgprofessional te kunnen waarborgen, ondersteunt het CDA de ontwikkeling van een landelijk Kwaliteitsregister.

5. Flexibiliteit en taakherschikking: 2 punten

Regelgeving die een gepaste taakverschuiving van arts naar verpleegkundige verhindert, moet verdwijnen of worden aangepast, vindt het programma (pag. 35, geamendeerd).

6. Politieke keuzes 0 punten

Het verkiezingsprogramma spreekt zich niet uit over politieke keuzes.

7. Geld -5 punten

Uit de financiële bijsluiter wordt niet duidelijk of er meer geld wordt vrijgemaakt voor de zorg. Wel krijgt de zorg een taakstelling van 1%. Vermoedelijk duidt dit op een bezuiniging.

In het geamendeerde artikel 2.4.2 (pag. 35) wordt gesteld dat de doelmatigheid die door marktwerking ontstaat, ruimte schept voor de noodzakelijke investeringen in de zorg. Deze noodzakelijke investeringen in de zorg zullen terug moeten vloeien naar de kern van de zorgrelatie; namelijk de relatie tussen de patiënt en de zorgprofessional en niet in nog meer management lagen.

Onduidelijk is hoe de financiële bijsluiter en het geamendeerde artikel zich tot elkaar verhouden en of het CDA wel of niet wil bezuinigen op de zorg.

ChristenUnie

Rapportcijfer 5

“Goede zorg draait niet primair om instituten, techniek of fusies van ziekenhuizen, maar om handen die helpen (pag. 6).”

Titel: Duurzaam voor elkaar
Zorgparagraaf: Onderlinge verbondenheid in de zorg
Vindplaats: www.christenunie.nl

Samenvatting

Het verkiezingsprogramma van de ChristenUnie besteedt veel aandacht aan de zorg. ‘Zorgen’ is één van de drie grote thema’s van het programma.

Verpleegkundigen en verzorgenden worden nauwelijks worden genoemd.

Toelichting

1. Preventie en begeleiding: 2 punten

Het verkiezingsprogramma wil ouderen langer thuis laten wonen (pag. 26). Het pleit voor een gerichte kwaliteitsimpuls en het inzetten van speciaal opgeleide wijkverpleegkundigen alsmede wijkconsultatieteams. Ook wil de ChristenUnie technische hulpmiddelen inzetten en andere inventieve maatregelen nemen om de groeiende vraag naar arbeidskrachten het hoofd te bieden (pag. 19).

2. Instroom: 0 punten
Er wordt niet specifiek ingegaan op het thema instroom. Wel heeft het programma oog voor de toenemende vergrijzing en de groeiende vraag naar arbeidskrachten (pag. 19).
3. Motivatie en behoud: 0 punten
Hoewel het verkiezingsprogramma bij het thema onderwijs wel aandacht heeft voor motivatie en behoud van leraren (pag. 14), ontbreekt dit thema in de zorgparagraaf.
4. Kwaliteit: 1 punt
Het programma vindt dat zorgvragers meer invloed uit kunnen oefenen op de kwaliteit van de zorg en wil hier geld voor vrijmaken (pag. 19). Ook wordt gesteld dat kwalitatief goede zorg voor iedereen beschikbaar moet blijven (pag. 17). Daarbij wordt gesteld dat er forse inspanningen nodig zijn om de zorg kwalitatief en kwantitatief op peil te houden en wordt de al eerder genoemde kwaliteitsimpuls voor de thuiszorg bepleit (pag. 19). Concrete maatregelen voor beroepsbeoefenaren worden niet genoemd.
5. Flexibiliteit en taakherschikking: 2 punten
Het verkiezingsprogramma wil door nieuwe zorgvormen de zorg beter toesnijden op de vraag. De speciaal opgeleide wijkverpleegkundige en de inzet van wijkconsultatieteams zijn hiervan voorbeelden (pag. 19).
6. Politieke keuzes 1 punt
Het verkiezingsprogramma pleit voor reële uitgavenramingen, om onverwachte tegenvallers te voorkomen (pag. 19). Concrete uitspraken ten aanzien van politieke keuzes doet het verkiezingsprogramma niet.
7. Geld 0 punten
In de aparte financiële onderbouwing van het verkiezingsprogramma wordt aangegeven dat verspilling en bureaucratie zal worden aangepakt, en dat bezuinigd zal worden op de prijzen van geneesmiddelen en DBC's. Van het miljard dat op deze manier wordt binnengehaald wil de ChristenUnie 200 miljoen investeren in de zorg en 300 miljoen in kwetsbare groepen. Dit zou een half miljard aan bezuinigingen betekenen. Omdat de ChristenUnie echter expliciet aangeeft niet te willen bezuinigen op de directe zorg, is een score van 0 punten toegekend.

D66

Rapportcijfer 4

“De bureaucratie kan ook worden teruggedrongen door de indicatie tot zorg veel vaker door professionals zelf te laten stellen (met een check achteraf)”.

Titel: Het gaat om mensen
Zorgparagraaf: Mensen leven langer en gezonder
Vindplaats: www.d66.nl

Samenvatting

Het verkiezingsprogramma van D66 besteedt veel aandacht aan de zorg, maar gaat weinig in op de vraag wat zorgprofessionals nodig hebben om goed te kunnen functioneren.

Toelichting

1. Preventie en begeleiding: 2 punten
Het verkiezingsprogramma wil ouderen langer thuis laten wonen (pag. 48). Gepleit wordt voor goed gekwalificeerde thuiszorg, technologische innovaties en andere ondersteuning. Ook dient eerstelijnszorg geïntegreerd te worden binnen wooncomplexen.
2. Instroom: 0 punten
De oplopende personeelstekorten worden genoemd, maar het bevorderen van de instroom in de opleidingen komt niet aan bod.
3. Motivatie en behoud: 0 punten
Het verkiezingsprogramma heeft oog voor de oplopende personeelstekorten, maar noemt geen zaken die te maken hebben met motivatie en behoud.
4. Kwaliteit: 0 punten
Het programma wil de kwaliteit van de zorg verbeteren door de invloed van patiënten te versterken (pag. 48). Concrete maatregelen voor beroepsbeoefenaren worden echter niet genoemd.
5. Flexibiliteit en taakherschikking: 2 punten
Het verkiezingsprogramma benadrukt het belang van taakherschikking, met name in de zorg voor chronisch zieken (pag. 51-52). In dit kader worden duidelijke bevoegdheden in bijvoorbeeld de Geneesmiddelenwet en de Wet BIG bepleit. Ook kiest het verkiezingsprogramma voor nieuwe zorgvormen, zoals cliëntgerichte wijkcentra waar naast medische zorg ook maatschappelijke zorg en ondersteuning bieden.
6. Politieke keuzes 2 punten
Het verkiezingsprogramma spreekt zich nadrukkelijk uit voor politieke keuzes (pag. 50). Deze soms pijnlijke keuzes moeten in samenspraak met zorgverleners en patiënten tot stand komen en gebaseerd zijn op een democratisch besluitvormingsproces. Benadrukt wordt dat de politiek de grenzen van de zorg bepaalt en niet de zorgverzekeraar.
7. Geld -1 punt
In de aparte financiële bijlage wordt een bezuiniging van 1,4 miljard realistisch geacht, vooral door efficiencywinst.

GroenLinks

Rapportcijfer 5

“Niet alleen de mensen die hulp behoeven, maar ook de professionals die hem verlenen, zijn uit beeld geraakt.”

Titel: Groei Mee
Zorgparagraaf: 7. Ontspannen zorgen
Vindplaats: www.groenlinks.nl

Samenvatting

Het verkiezingsprogramma van GroenLinks is zeer compact. Het aantal genoemde maatregelen is relatief beperkt, maar wel concreet.

Toelichting

1. Preventie en begeleiding: 1 punt
Het zo lang mogelijk onafhankelijk houden van ouderen en of chronisch zieken wordt niet genoemd. Wel benadrukt het verkiezingsprogramma het belang van preventie: "Zorgen dat zorg niet nodig is." Het focus ligt echter vooral op de bestrijding van overgewicht. Concrete maatregelen ontbreken.
2. Instroom: 2 punten
Het programma wil het werken als zorgverlener weer aantrekkelijk maken. Er komen meer stageplaatsen voor zorgverleners.
3. Motivatie en behoud: 2 punten
Het verkiezingsprogramma wil het vak in ere herstellen door de werkdruk te verminderen en het carrièreperspectief van verplegenden (!) en verzorgenden te verbeteren. Aanpassing van de functie- en beloningstructuur worden genoemd.
4. Kwaliteit: 2 punten
Het programma wil dat de zorg in verpleeghuizen zich richt op de kwaliteit van leven, met voldoende privacy en aandacht van verzorgenden (pag. 25). Meer geld is nodig voor meer goed opgeleid personeel binnen instellingen. Ook vermindering van de werkdruk wordt bepleit.
5. Flexibiliteit en taakherschikking: 0 punten
Het verkiezingsprogramma gaat niet in op taakherschikking of flexibele vormen van zorgverlening.
6. Politieke keuzes 0 punten
Het verkiezingsprogramma spreekt zich niet uit voor politieke keuzes ten aanzien van de schaarse zorg.
7. Geld 0 punten
In de aparte financiële bijlage wordt 2 miljard extra uitgetrokken voor zorg en welzijn.

Partij voor de Vrijheid

Rapportcijfer 0

"Nette eenpersoonskamers voor ouderen in verpleeghuizen: ouderen zijn geen gevangenen."

Titel: Verkiezingspamflet
Zorgparagraaf: VI. Zorg / Sociale Zaken

Vindplaats: www.partijvoordevrijheid.nl

Samenvatting

Het verkiezingspamflet van de Partij voor de Vrijheid is wat het zegt te zijn. Het bevat een minimale zorgparagraaf waarin weinig maatregelen worden genoemd om de zorg te verbeteren.

Toelichting

1. Preventie en begeleiding: 0 punten
Het verkiezingspamflet gaat niet in op thema's als preventie en begeleiding.
2. Instroom: 0 punten
Het pamflet besteedt geen aandacht aan het dreigende personeelstekort en noemt geen 'instroommaatregelen'.
3. Motivatie en behoud: 0 punten
Dit thema komt niet aan de orde in het verkiezingspamflet.
4. Kwaliteit: 1 punt
Het pamflet wil extra geld voor de verpleeghuiszorg: minder bureaucratie/overhead en meer handen aan het bed (pag. 4). Hoewel niet gericht gesproken wordt over kwaliteitsbeleid, is 1 punt toegekend.
5. Flexibiliteit en taakherschikking: 0 punten
Het verkiezingspamflet gaat niet in op taakherschikking of flexibele vormen van zorgverlening.
6. Politieke keuzes 0 punten
Het pamflet spreekt zich niet uit voor politieke keuzes ten aanzien van de schaarse zorg.
7. Geld -5 punten
Er is geen aparte financiële bijlage. Ook is onduidelijk of de investeringen die bij criterium 4 Kwaliteit worden genoemd werkelijke investeringen zijn, of dat zij mogelijk worden door elders in de zorg te bezuinigen.

PvdA - Partij voor de Arbeid

Rapportcijfer 7

"We zorgen dat het personeel weer tijd voor mensen heeft".

Titel: Samen sterker – werken aan een beter Nederland (genummerde versie)
Zorgparagraaf: 3 Zorg voor een gezond leven
Vindplaats: www.pvda.nl

Samenvatting

Het programma van de PvdA is zeer uitgebreid. Dit geldt ook voor de zorgparagraaf. Door een foutje zitten er wel wat dubbele pagina's in het document. De beoordeling is uitgevoerd op basis van de zorgparagraaf die start op pagina 31.

Toelichting

1. Preventie en begeleiding: 1 punt
Het verkiezingsprogramma wil aandacht voor het gezond houden van mensen (pag. 31). Er worden meerdere concrete maatregelen genoemd in het kader van terugdringen van overgewicht en het oprichten van een preventiefonds. Terugdringen van 'zorgafhankelijkheid' van ouderen door betere begeleiding wordt niet specifiek genoemd.
2. Instroom: 2 punten
Het verkiezingsprogramma vindt dat werken in de zorg weer aantrekkelijk moet zijn (pag. 31). Het wil de populariteit verhogen, onder andere door de werkdruk en de toenemende agressie aan te pakken.
3. Motivatie en behoud: 2 punten
De professionaliteit van de zorgverleners moet meer worden erkend en gebruikt, vindt het programma (pag. 33). Concrete uitspraken worden gedaan in hoofdstuk 8, waar wordt gesteld dat we af moeten van de gedachte dat een verpleegkundige alleen carrière kan maken door dienstroosters in te vullen. Er komen meer carrièrepaden, die niet alleen via het management lopen (pag. 76).
4. Kwaliteit: 2 punten
Onder de kop 'Goede gezondheidszorg' wordt gepleit voor zorg van goede kwaliteit waarin geen geld wordt verspild (pag. 32). Het verkiezingsprogramma zegt dat de basiskwaliteit en de veiligheid van de zorg gegarandeerd moeten zijn. Goede informatievoorziening naar patiënten wordt benadrukt. Een reële inschatting van de toekomstige zorgbehoefte wordt belangrijk gevonden. Ook zegt het programma er voor te zorgen 'dat het personeel weer tijd voor mensen heeft' (pag. 33). Op pagina 34 wordt expliciet gepleit voor langdurige zorg van een kwalitatief goed niveau.
5. Flexibiliteit en taakherschikking: 2 punten
Het programma wil nieuwe zorgvormen inzetten, zoals wijkservicecentra, bemenst met verschillende zorgprofessionals, waaronder wijkverpleegkundigen.
6. Politieke keuzes 1 punt
Het programma kiest voor een reële inschatting van de toekomstige zorgbehoefte (pag. 32), goede kwaliteit van zorg en realisme ten aanzien van de zorgkosten (pag. 31). Ook pleit het programma in het kader van de WMO voor financiële ruimte om goede zorg te bieden (pag. 34). Concrete maatregelen worden echter niet genoemd.
7. Geld 0 punten
In de financiële bijlage wordt aangegeven dat er meer zal worden geïnvesteerd in de zorg op basis van reële kostenontwikkeling van 8 miljard euro.

SGP – Staatkundig Gereformeerde Partij

Rapportcijfer 4

“Dagelijks wordt er heel (goed) werk gedaan door vele honderduizenden mensen die zich inzetten voor anderen. Deze werkers in de zorg kunnen niet genoeg gewaardeerd worden!”.

Titel: Naar eer en geweten
Zorgparagraaf: 3. Zorg voor elkaar
Vindplaats: www.sgp.nl

Samenvatting

Het verkiezingsprogramma van de SGP heeft een degelijke vormgeving en bevat een zorgparagraaf van 5 pagina's. Het programma noemt expliciet de honderdduizenden werkers in de zorg, maar bevat weinig concrete maatregelen voor hen. De financiële bijlage bij het verkiezingsprogramma bevat naast financiële ook inhoudelijke aanvullingen.

Toelichting

1. Preventie en begeleiding: 0 punten
Het verkiezingsprogramma gaat niet in op de thema's rond preventie of het terugdringen van de zorgonafhankelijkheid.
2. Instroom: 0 punten
Instroom wordt niet genoemd in het verkiezingsprogramma.
3. Motivatie en behoud: 2 punten
Het verkiezingsprogramma wil het werken in de zorg marktconform belonen, zodat de verzorgende beroepen weer aantrekkelijk worden (pag. 16). Betere arbeidsomstandigheden en terugdringing van ziekteverzuim worden bepleit. In de financiële bijlage wordt naast salarisverhoging ook verlaging van de werkdruk door extra personeel genoemd.
4. Kwaliteit: 2 punten
Het verkiezingsprogramma gaat slechts zeer summier en in algemene bewoordingen in op 'kwaliteit van zorg' (pag. 15). In de financiële bijlage wordt expliciet gepleit voor het investeren van extra middelen in de kwaliteit van zorg.
5. Flexibiliteit en taakherschikking: 0 punten
Deze thema's worden niet genoemd in het programma.
6. Politieke keuzes 0 punten
Er wordt niet gesproken over de noodzaak van politiek-inhoudelijke keuzes.
7. Geld 0 punten
De financiële bijlage wil 600 miljoen extra investeren in de zorg. Hiervan is 400 miljoen bestemd voor arbeidsvoorwaarden en kwaliteitsverbetering.

SP – Socialistische Partij

Rapportcijfer 6

“De controlegekte in de zorg is een vorm van georganiseerd wantrouwen en leidt tot demotivatie. Dit wordt nog versterkt door een gebrek aan waardering voor het werk van de mensen op de werkvloer”.

Titel: Een beter Nederland, voor hetzelfde geld
Zorgparagraaf: 3 Beter zorgen
Vindplaats: www.sp.nl

Samenvatting

Het verkiezingsprogramma van de SP is een uitgebreid document met een overzichtelijke zorgparagraaf. Deze bevat veel concrete maatregelen.

Toelichting

1. Preventie en begeleiding: 1 punt
Het verkiezingsprogramma pleit voor meer preventief optreden. Terugdringen van ‘zorgafhankelijkheid’ van ouderen door betere begeleiding wordt niet specifiek genoemd.
2. Instroom: 2 punten
Het programma wil meer verpleegkundigen en verzorgenden opleiden (pag. 20). Ook moet er een stagefonds voor stagevergoeding en –begeleiding komen.
3. Motivatie en behoud: 2 punten
Het programma vindt dat er meer waardering moet komen voor het verplegend personeel (pag. 20) en dat de knelpunten in de zorg moeten weggewerkt (meer handen aan het bed). Ook is er aandacht voor arbeidsvoorwaarden en arbeidsomstandigheden.
Motivatie van verplegers wordt genoemd in de inleiding op pagina 4. Meer zeggenschap voor de werkers in de zorg is een concrete maatregel in dit kader (pag. 22).
4. Kwaliteit: 2 punt
Het verkiezingsprogramma bepleit het instellen van een zorgbrigade die de kwaliteit, toegankelijkheid en doelmatigheid van de zorg controleert. Bij tekortschietende of kwalitatief onvoldoende zorg grijpt de zorgbrigade in. Kwaliteitsborging wordt expliciet genoemd (pag. 21).
5. Flexibiliteit en taakherschikking: 2 punten
Nieuwe wijkgerichte zorgvormen worden bepleit. Kleinschaligheid en toegankelijkheid worden in dit kader genoemd.
6. Politieke keuzes 0 punten
Het programma spreekt zich niet direct uit voor politieke keuzes ten aanzien van de schaarse zorg.
7. Geld 0 punten

In de financiële bijlage wordt een miljard extra uitgetrokken voor de zorg. Hiervan is een half miljard uit de zorg afkomstig, door besparingen op onder andere bureaucratie en DBC's.

VVD - Volkspartij voor Vrijheid en Democratie   Rapportcijfer 2

“De thuiszorghulp is nu zowat te druk met formulieren om toe te komen aan het koffiepraatje”

“Als je (...) een ambulanceverzorger (...) een klap geeft, sla je iemand die optreedt namens en voor ons allemaal – en dan verdien je een driedubbele straf”.

Titel: Voor een samenleving met ambitie
Zorgparagraaf: Respect voor de patiënt
Vindplaats: www.vvd.nl

Samenvatting

Het verkiezingsprogramma van de VVD is origineel vormgegeven als krant/tabloid. Omdat de krant slechts vier pagina's beslaat, is er weinig tekst ingeruimd voor iets wat lijkt op een zorgparagraaf.

Toelichting

1. Preventie en begeleiding: 0 punten
Het verkiezingsprogramma gaat niet in op thema's als preventie en begeleiding.
2. Instroom: 0 punten
Het verkiezingsprogramma besteedt geen aandacht aan het dreigende personeelstekort in de zorg en noemt geen 'instroommaatregelen'.
3. Motivatie en behoud: 0 punten
Dit thema komt in het verkiezingsprogramma niet aan de orde.
4. Kwaliteit: 1 punt
Het programma wil een verhoging van de kwaliteit, de veiligheid en de patiëntvriendelijkheid (pag. 4). Dit wordt verder echter niet gespecificeerd. Ook kwaliteit van zorg door beroepsbeoefenaren komt niet aan bod.
5. Flexibiliteit en taakherschikking: 0 punten
Het verkiezingsprogramma gaat niet in op taakherschikking of flexibele vormen van zorgverlening.
6. Politieke keuzes: 0 punten
Het pamflet spreekt zich niet uit over politieke keuzes ten aanzien van de schaarse zorg.
7. Geld: -2 punten

In de aparte financiële bijlage wordt vermeld dat op een te verwachten groei van 8,5 miljard 2 miljard zal worden bezuinigd. Deze bezuiniging wordt gerealiseerd door maatregelen bij geneesmiddelen en efficiencyverbeteringen.

Over V&VN

Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland is de beroepsvereniging van zorgprofessionals.

Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland ontstond op 1 augustus 2006 uit een fusie van de AVVV en de bij haar aangesloten specialistische beroepsverenigingen van verpleegkundigen en verzorgenden.